

LBRIS

We know
books

O poveste adevărată despre sărăcie, muncă pe brânci
și voința de fier a unei mame pentru supraviețuire

menajera

Stephanie Land

Traducere din limba engleză de
Diana Morărașu

Cuprins

Bine ați venit în lumea lui Stephanie Land	11
--	----

PARTEA ÎNTÂI

1. Cabana	17
2. Rulota	31
3. Refugiul temporar	40
4. Apartamentul de lângă Târg	52
5. Șapte tipuri diferite de asistență guvernamentală.....	62
6. Ferma.....	77
7. Ultima slujbă de pe pământ	89
8. Casa Porno.....	100
9. Curățenia pentru mutare.....	110
10. Casa lui Henry.....	126

PARTEA A DOUA

11. Studioul	141
12. Minimalist	150
13. Casa lui Wendy.....	159
14. Casa cu plante.....	169
15. Casa Bucătarului	178
16. Casa Donnei	187
17. În trei ani	195

18. Casa Tristă	202
19. Casa lui Lori	214
20. „Nu știu cum reușești”	231
21. Casa Clovnului	243
22. Tot viață... cu Mia	257

PARTEA A TREIA

23. Poți mai mult	271
24. Casa din Golf	283
25. Cel mai conștiincios lucrător	291
26. Casa Colecționarei	299
27. În sfârșit, acasă	313

Bine ați venit în lumea lui Stephanie Land

Prețul recunoașterii cere să renunți la orice stereotipii despre personalul casnic, părinții singuri și imaginile despre sărăcie vehiculate în media pe care s-ar putea să le fi preluat. Stephanie e foarte muncitoare și „articulată”, ca să folosesc lauda condescendentă folosită de elite pentru oamenii neașteptat de inteligenți, cărora le lipsește o educație aleasă. *Menajera* este despre călătoria unei mame care încearcă să ofere o viață sigură și o casă pentru fiica ei, Mia, supraviețuind din frimiturile asistenței publice și din venitul jalnic de mic pe care-l câștigă ca menajeră.

„Menajeră” e un cuvânt amabil, care te duce cu gândul la tăvi cu ceai, uniforme scrobite, Downton Abbey. În realitate însă lumea menajerelor e plină de vomă și pete de rahat. Aceste lucrătoare ne desfundă scurgerile de părul pubian, ne văd lenjeria murdară atât la propriu, cât și la figurat. Și totuși, rămân invizibile, ignorate de politica și economia națiunii noastre, privite de sus în pragul ușii noastre de la intrare. Știu, pentru că am trăit în lumea asta pentru o scurtă perioadă, când făceam cercetare pentru cartea mea *Nickel and Dimed* și mi-am luat mai multe joburi prost plătite. Spre deosebire de Stephanie, puteam oricând să revin la viața mea înfinit mai confortabilă de scriitoare. Și, spre

deosebire de ea, nu încercam să-mi cresc copilul din venitul meu. Copiii mei erau mari și nu erau deloc interesați să stea cu mine în parcuri de rulote ca parte a cine știe cărui proiect jurnalistic nebunesc. Așa că da, știu ce înseamnă să cureți case, epuizare și desprețul cu care mă confruntam când purtam în public salopeta companiei înscricționată cu „The Maids International”. Nu pot decât să ghicesc anxietatea și disperarea multora dintre colegele mele de muncă. La fel ca Stephanie, multe dintre aceste femei erau mame singure care făceau curat în case pentru a supraviețui, care se chinuiau cât era ziua de lungă gândindu-se la copiii pe care uneori trebuiau să-i lase în locuri dubioase ca să poată veni la muncă.

Cu ceva noroc, poate nu va trebui să trăiești niciodată în lumea lui Stephanie. În *Menajera*, vei vedea că această lume este guvernată de sărăcie. Nu sunt niciodată suficienți bani, câteodată nici suficientă mâncare; untul de arahide și tăiței sunt la ordinea zilei; McDonalds e un răsfăț rar.

În lumea asta nu se poate avea încredere în nimic: nici în mașini, nici în bărbați, nici în locuințe. Tichetele de masă sunt un stâlp important al supraviețuirii, iar legislația recentă, care statuează că oamenii trebuie să muncească pentru tichetele de masă, te face să încleștezi pumnii. Fără aceste resurse guvernamentale, aceste lucrătoare, părinții singuri, și nu numai nu ar putea supraviețui. Acestea nu sunt pomeni. La fel ca noi, ceilalți, și acești oameni își doresc să fie solid ancorați în societate.

Poate cea mai dureroasă caracteristică a lumii lui Stephanie e antagonismul cu care se raportează la ea semenii mai norocoși. E o prejudecată de clasă și îi vizează mai ales pe lucrătorii manuali, care sunt adesea considerați inferiori din punct de vedere moral și intelectual celor care stau la birouri și poartă costume. La su-

permarket ceilalți clienți cântăresc dezaprobator coșul de cumpărături al lui Stephanie când o văd că plătește cu tichete de masă. Odată un bătrân i-a spus cu voce tare „Cu plăcere!”, ca și cum i-ar fi plătit cumpărăturile din buzunarul lui. Mentalitatea merge mult mai profund decât această întâlnire singulară pe care a avut-o Stephanie și reprezintă opinia unei mari părți a societății noastre.

Povestea despre lumea lui Stephanie descrie un arc și pare a se îndrepta spre un deznodământ dezastruos. Mai întâi avem uzura fizică ce vine la pachet cu ridicatul, aspiratul și frecatul non-stop între șase și opt ore pe zi. La compania de curățenie la care am lucrat toate colegele mele, de la 19 ani în sus, sufereau de diverse probleme neuromusculare: dureri de spate, afecțiuni ale centurii scapulare, probleme cu genunchii și gleznelor. Stephanie le face față cu o cantitate alarmant de mare de ibuprofen pe care o consumă zilnic. La un moment dat se uită cu jind la dulăpiorul cu medicamente din baia unui client, dar analgezicele pe rețetă nu sunt o opțiune pentru ea, așa cum nu sunt nici masajele, fizioterapia sau consultațiile cu un specialist în managementul durerii.

În plus sau poate strâns legată de epuizarea fizică inerentă stilului ei de viață, Stephanie se confruntă și cu provocarea emoțională. Este însăși imaginea-model a „rezilienței” pe care psihologii o recomandă oamenilor săraci. Când se confruntă cu un obstacol, găsește o cale de a merge mai departe. Dar uneori obstacolele care o asaltează din toate părțile o copleșesc. Și atunci tot ceea ce o ține pe linia de plutire e dragostea nesfârșită pentru fiica ei, care e licărirea strălucitoare ce luminează întreaga carte.

Nu fac în niciun fel reclamă când spun că da, această carte are un final fericit. În toți anii de zbatere și trudă povestiți aici Stephanie a nutrit dorința tainică de a deveni scriitoare. Am cu-

noscut-o cu ani în urmă, când făcea primii pași în cariera de scriitoare. Pe lângă munca de scriitoare, sunt și fondatoarea Economic Hardship Reporting Project, o organizație care promovează jurnalismul de înaltă calitate despre inegalitatea economică, practicat mai ales de oamenii care se zbat ei înșiși să o depășească. Stephanie ne-a trimis o anchetă și am racolat-o, lucrând împreună cu ea la prezentări, la finisarea articolelor pe care mai apoi le-am dat spre publicare în cele mai bune vehicule media pe care le-am putut găsi, inclusiv *New York Times* și *New York Review of Books*. Stephanie este exact genul de persoană pentru care existăm: o scriitoare necunoscută din clasa muncitoare, care avea nevoie de un impuls ca să-și lanseze cariera.

Dacă această carte vă inspiră, ceea ce e foarte probabil, amintiți-vă cât de puțin a lipsit ca ea să nu fie scrisă. Stephanie ar fi putut oricând ceda în fața disperării sau a epuizării; ar fi putut suferi un accident grav la muncă. Gândiți-vă și la toate femeile care, din astfel de motive, nu au reușit niciodată să-și spună poveștile. Stephanie ne aduce aminte că acolo, în lumea largă, sunt milioane de astfel de femei, fiecare eroică în felul ei, și care așteaptă să fie ascultată.

– Barbara Ehrenreich

PARTEA ÎNTÂI

1

Cabana

Fiica mea a învățat să facă primii pași într-un adăpost pentru oamenii străzii.

Era în luna iunie, într-o după-amiază, cu o zi înainte de prima ei aniversare. M-am cocoțat pe canapeaua jerpelită cu două locuri, care aparținea adăpostului, ținând în sus o cameră digitală veche, încercând să prind primii ei pași. Părul încălzit al Miei și costumașul cu dungi spălăcite contrastau puternic cu hotărârea din ochii ei căprui când își flexa și arcuia degetele mari pentru echilibru. Din spatele camerei, îi vedeam pliurile de la glezne, colăceii de pe coapse și burtica rotundă. Gângurea și încerca să vină spre mine, cu picioarele goale pe pardoseala de gresie. Ani întregi de murdărie erau gravați în gresia aia. Oricât aș freca-o, nu voi reuși niciodată să o curăț.

Era ultima săptămână dintre cele nouăzeci de zile ale noastre în complexul din partea de nord a Port Townsend. După aceea ne vom muta într-un refugiu temporar: un complex de apartamente vechi și dărăpănate, cu pardoseli de ciment, adică un fel de casă pe jumătate. Deși a fost ceva temporar, m-am străduit să fac din cămăruța aceea o casă pentru fata mea. Am pus un cearșaf galben

pe canapea, nu doar ca să încălzesc pereții albi și reci și pardoseala cenușie, ci și să-i ofer ceva luminos și vesel în ceasurile întunecate.

Lângă ușa de la intrare am atârnat de perete un mic calendar. Era plin de întâlniri cu asistenți sociali de pe la toate organizațiile de unde aș fi putut primi ajutor. Am răscolit cerul și pământul, am pândit pe la ferestrele tuturor clădirilor guvernamentale de asistență socială și m-am așezat la cozi lungi, alături de oameni care cărau dosare grele, pline cu acte care dovedeau că n-aveau bani. Era copleșitor să constăți cât trebuia să te străduiești ca să dovedești că ești sărac.

Nu ne era permis să primim musafiri, sau să deținem mai nimic. Amândouă aveam o singura geantă cu lucruri. Mia avea un singur coșuleț cu jucării și eu câteva cărți pe care le-am aranjat pe rafturile care despărteau livingul de zona bucătăriei. Acolo era o masă rotundă de care am prins scaunul înalt al Miei și scaunul pe care stăteam eu și mă uitam la ea cum mănâncă, adeseori bând cafea, ca să-mi amăgesc foamea.

Cum mă uitam la Mia care făcea primii ei pași, încercam să ocolesc din priviri cutia verde din spatele ei în care păstram actele de la tribunal, cu lupta pentru custodie cu tatăl ei. Mă străduiam să mă concentrez asupra ei, zâmbindu-i ca și cum totul ar fi minunat. Dacă aș fi întors camera invers, poate nici nu m-aș fi recunoscut. Cele câteva fotografii ale mele înfățișau aproape o altă persoană, probabil mai slabă decât fusesem vreodată în viața mea. Lucram cu jumătate de normă ca grădinar peisagist și petreceam câteva ceasuri pe săptămână tăind tufe, luptându-mă cu murele crescute în exces și smulgând firicele de iarbă din locurile în care n-ar fi trebuit să fie. Uneori curățam podelele și toaletele caselor ai căror proprietari îi cunoșteam, prieteni care auziseră că

eram disperată după bani. Nu erau nici ei bogați, dar acești prieteni aveau un suport financiar pe care eu nu-l aveam. Pentru ei, un salariu pierdut era o neplăcere, nu începutul unui șir de evenimente care te-ar putea duce direct într-un adăpost pentru oameții străzii. Aveau părinți sau poate rude care îi puteau împrumuta cu bani, salvându-i de la o astfel de soartă. Nouă nu ne sărea nimeni în ajutor. Nu eram decât noi două: eu și Mia.

Pe cererea pentru autoritatea de locuințe, la rubrica în care trebuia să scriu care sunt țelurile mele pentru următoarele două luni, am notat că am de gând să încerc să îmi repar relația cu Jamie, tatăl Miei. Mă gândeam că, dacă mă voi strădui suficient de tare, o scoatem noi la liman cumva. Uneori îmi imaginam că suntem o familie adevărată: mama, tata și o fetiță frumoasă. Mă agățam de aceste reverii, ca și cum ar fi fost niște sfori legate de un balon uriaș. Balonul mă ducea departe de abuzurile lui Jamie și de toate greutățile cu care mă confruntam ca mamă singură. Dacă mă agățam bine de una dintre sforile alea, puteam zbura peste toate. Și, dacă mă concentram asupra portretului familiei pe care mi-o doream, mă puteam preface că lucrurile urâte nu erau reale: ca și cum viața asta ar fi fost o formă temporară de existență, nu existența însăși.

Mia a primit pantofiori noi de ziua ei, am pus ceva bani deoparte. Erau maro, cu niște păsări micițe, roz și bleu, brodate pe ei. Am trimis invitații la petrecere ca o mamă normală și l-am invitat și pe Jamie, ca și cum am fi fost doi părinți normali. Am sărbătorit la un picnic de pe un deal înverzit care se ridica deasupra oceanului din Chetzemoka Park, din Port Townsend, orașul din statul Washington în care locuiam. Oamenii zâmbeau pe păturile pe care le-am adus, am cumpărat limonadă și briose cu tichetele de mâncare care mi-au rămas din luna aceea. Tata și bunicul

au călătorit aproape două ore din direcția opusă ca să fie și ei prezenți. A venit și fratele meu cu câțiva prieteni. Unul a adus o chitară. Am rugat un prieten să ne facă o poză – Miei, lui Jamie și mie –, pentru că se întâmpla atât de rar să fim împreună toți trei. Voiam ca Mia să aibă o amintire frumoasă peste ani, când va privi în urmă. Dar chipul lui Jamie din fotografia arăta dezinteres, furie.

Mama a zburat cu noul ei soț, William, tocmai de la Londra sau poate din Franța, sau de oriunde locuiau în clipa aia. În ziua de după petrecerea Miei au venit pe la noi – încălcând regula „fără musafiri” a adăpostului – ca să mă ajute să mă mut în locuința de tranziție. Am clătinat din cap puțin când am văzut cum erau îmbrăcați: William în blugi negri, skinny, pulover negru, bocanci negri; mama într-o rochie în dungi albe și negre, prea strâmtă pe șolduri, colanți negri și converși cu talpă joasă. Păreau mai degrabă pregătiți să bea un espresso, nu pentru o mutare. Nu spuseseșim nimănui unde locuiam, așa că intruziunea accentelor lor britanice și a hainelor lor europene făcea cabana noastră să pară mai mizeră decât era.

William a părut surprins să vadă că nu aveam decât un rucsac de luat cu noi. L-a luat și l-a dus afară, iar mama l-a urmat. M-am întors și am aruncat o ultimă privire la podea, la fântoma mea citind cărți pe canapea, la Mia scormonind prin coșulețul ei cu jucării sau stând în sertarul de sub patul dublu. Eram bucuroasă că plecam de aici. Dar pentru câteva clipe mi-am retrăit zilele petrecute aici, un rămas-bun dulce-amarui de la locul fragil al începuturilor noastre.

Jumătate dintre rezidenții din noul nostru bloc – Programul pentru Locuințe tranzitorii pentru Familii Northwest – erau ca mine, mutați din adăpost, dar cealaltă jumătate erau oameni

proaspăt ieșiți din pușcărie. Era, chipurile, o treaptă mai sus de adăpost, dar simțeam că-mi lipsește deja izolarea cabanei. Aici, în clădirea asta, realitatea mea părea expusă în văzul tuturor, chiar și în văzul meu.

Mă apropiam de ușa noii mele case cu mama și William pășind în spatele meu. M-am chinuit ceva cu cheia, apoi am pus cutia jos, să încerc să dau de capăt încuietorii. În cele din urmă am intrat:

– Ei, măcar e sigur, a glumit William.

Am intrat într-un hol îngust. Chiar în față era baia. Am observat imediat cada în care voi putea face baie împreună cu Mia. Nu mai avusesem de mult luxul unei căzi de baie. Cele două dormitoare ale noastre erau imediat pe dreapta. Fiecare avea o fereastră care dădea spre șosea. În bucătăria minusculă ușa frigiderului se ștergea de dulapul de pe peretele opus. Am pășit pe dalele albe, mari, care semănau cu podeaua de la adăpost, și am deschis ușa terasei. Era atât de îngustă, încât nu încăpeam decât dacă-mi întindeam picioarele în afară.

Julie, asistenta mea socială, îmi arătase pe fugă spațiul, cu două luni în urmă. Ultima familie care locuise în acest apartament stătuse aici douăzeci și patru de luni, adică timpul maxim permis.

– Ai avut noroc că s-a eliberat, mi-a zis ea. Mai ales că a expirat și perioada ta de la adăpost.

Când am cunoscut-o pe Julie, am șezut în fața ei bâlbâindu-mă și încercând să-i răspund despre planurile mele, despre cum aveam de gând să îi asigur cele trebuincioase copilului meu. Despre cum arăta calea mea către stabilitate financiară. Ce fel de joburi îmi puteam lua. Julie părea că înțelege confuzia mea, dându-mi câteva sugestii despre cum aș putea proceda. Mutatul într-o locuință pentru cei cu venit redus părea a fi singura mea opțiune. Problema era să se găsească un apartament gol. Avocații

de la Centrul pentru Violență Domestică și Agresiuni Sexuale dețineau un adăpost sigur pentru victimele care nu aveau încotro să se îndrepte, dar am avut noroc când autoritatea pentru locuințe mi-a oferit propriul meu spațiu și o cale spre stabilitate.

La acea primă întâlnire, împreună cu Julie am trecut printr-o listă de patru pagini cu reguli succinte pe care trebuia să le accept pentru a putea sta la adăpostul lor.

Beneficiarii trebuie să înțeleagă că acesta este un **ADĂPOST DE URGENȚĂ**; NU este casa voastră.

Se pot efectua **TESTE DE URINĂ** aleatorii.

Vizitele sunt **INTERZISE** în adăpost. **FĂRĂ EXCEPȚII**.

Julie mi-a explicat clar că vor face controale aleatorii, să se asigure că sunt îndeplinite sarcinile casnice cotidiene, cum ar fi spălarea vaselor, nedepozitarea mâncării pe bufet sau întreținerea podelelor. Am fost din nou de acord cu testele de urină prin sondaj, inspecțiile aleatorii și stingerea la 10:00 seara. Musafirii care rămâneau peste noapte nu erau acceptați decât cu permisiune specială și nu mai mult de trei zile. Orice modificare a venitului trebuia raportată imediat. Trebuiau depuse declarații lunare amănunțite despre cum câștigai bani și pe ce îi cheltuiai.

Julie era întotdeauna drăguță și încerca să zâmbească în timp ce vorbea cu mine. Am apreciat că nu avea privirea aceea posomorâtă și goală pe care păreau s-o aibă alți asistenți sociali și funcționari guvernamentali. M-a tratat ca pe un om, dându-și după urechi părul scurt, roșcat în timp ce vorbea cu mine. Dar eu m-am blocat complet când a zis că sunt „norocoasă”. Nu mă simteam norocoasă. Recunoscătoare, da. Categorie. Dar norocoasă, nu. Deloc. Nu când mă mutam într-un loc cu reguli care sugerau

că eram dependentă, jingoasă sau pur și simplu cu o viață atât de dată peste cap, încât aveam nevoie de teste de urină aleatorii și program strict de stingere.

A fi sărac, a trăi în sărăcie era un fel de eliberare condiționată: ai săvârșit crima de a fi lipsit de mijloace de trai.

Împreună cu William și cu mama am mutat lucrurile la o distanță rezonabilă de camioneta pe care am închiriat-o și am început să le transportăm spre scările care duceau la ușa mea de la etajul al doilea. Scosesem obiectele pe care tata mi le dusese la un depozit, înainte de a mă muta la adăpost. Mama și William erau atât de bine îmbrăcați, încât m-am simțit datoare să le propun niște tricouri de schimb, dar au refuzat. Mama a fost supraponderală de când o știu, cu excepția perioadei în care a divorțat de tata. A atribuit pierderea de greutate dietei Atkins. Dar tata a descoperit ulterior că neașteptata motivație a gimnasticii ei nu era pasiunea pentru fitness, ci o aventură, împreună cu dorința de a scăpa de constrângerile vieții de mamă și soție. Metamorfoza mamei a fost o evadare sau o trezire la viața pe care și-a dorit-o mereu, dar a sacrificat-o de dragul familiei. Pentru mine, a fost ca și cum mi-ar fi devenit brusc o străină.

În primăvara în care fratele meu, Tyler, a absolvit liceul, părinții mei au divorțat, iar mama s-a mutat într-un apartament. Până la Ziua Recunoștinței, și-a înjumătățit măsurile la haine și și-a lăsat părul lung. Am intrat într-un bar și am văzut-o sărutând bărbați de seama mea, apoi dispărând într-un separeu. Am fost